

Ze willen wel, maar mogen niet

De transitie van opleiding naar arbeidsmarkt van studenten met een beperking op mbo 2 niveau of hoger

Samenvatting:

Jongeren die een studie op mbo-niveau 2 of hoger volgen (en geen speciaal- of praktijkonderwijs hebben gevolgd) kunnen pas na hun studie een indicatie banenafpraak aanvragen. Dit leidt tot een onwenselijke en onnodige breuk in de loopbaan van een student met een beperking. Kan deze student wél een indicatie banenafpraak tijdens de studie aanvragen, dan heeft dit veel voordelen. Een student met een beperking kan dan naadloos van opleiding naar werk begeleid worden.

STUDENTEN MET EEN BEPERKING

In Nederland volgen zo'n 20.000 studenten met een beperking een mbo-opleiding. Een deel van hen komt uit het praktijkonderwijs of speciaal onderwijs. Een ander deel heeft met behulp van passend onderwijs of in het verleden LGF (leerlinggebonden financiering) de middelbare school doorlopen en zich aangemeld voor een beroepsopleiding. Het middelbaar beroeps onderwijs (mbo) kent geen speciaal onderwijs, zoals in het voortgezet onderwijs wel het geval is. Het mbo heeft de taak om ook studenten met een functiebeperking gediplomeerd naar de arbeidsmarkt te brengen. Diverse ondersteuningsmiddelen helpen daarbij. Maar voor de student met een beperking die een mbo-opleiding niveau 2 of hoger volgt, wordt het op dit punt lastig.

INDICATIE BANENAFSPRAAK NIET VOOR MBO-NIVEAU 2 OF HOGER

Sinds de invoering van de Participatiewet is veel inspanning gedaan om jongeren met een laag opleidingsniveau naar werk te krijgen. Jongeren uit het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs hebben gemakkelijk toegang tot de indicatie banenafpraak. Jongeren uit de entree opleidingen kunnen deze indicatie tijdens hun opleiding aanvragen. De kans om naadloos van opleiding naar werk door te stromen wordt hierdoor groter. Vaak biedt het laatste stagebedrijf de mogelijkheid tot een arbeidscontract. Bedrijven kennen de betreffende student en kunnen gelijk aanspraak maken op de voorziening zoals die voor handen is binnen de Participatiewet.

Studenten met een mbo-opleiding niveau 2 of hoger hebben deze mogelijkheid niet. Pas na de opleiding, als zij zich melden als werkzoekende, kunnen zij aanspraak maken op de indicatie banenafpraak. Voor deze kwetsbare jongeren is dit een lastige periode. Zij moeten zelfstandig aangeven dat ze een arbeidsbeperking hebben. Vervolgens moet dit ondersteund worden met verschillende documenten. Daarnaast moeten ze wegwijs worden in allerlei wet- en regelgeving. Daar komt bij dat de gemeente in het eerste contact de problematiek van de student vaak niet herkent. Op deze manier ontstaat een onwenselijke kloof tussen opleiding en werk.

WE WILLEN WEL MAAR MOGEN NIET...

De Transitieroute is een initiatief om deze doelgroep beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Dit project probeert het 'breukmoment' tussen het behalen van het diploma en toetreden tot de arbeidsmarkt zo klein mogelijk te houden. Een grote breuk is echter in de wetgeving te vinden,

namelijk dat deze groep de indicatie banenafspraken niet tijdens hun opleiding kan aanvragen. In de route naar werk is eenieder zich bewust van de noodzaak van de indicatie banenafspraken die aangevraagd moeten worden. Pas wanneer de student van de opleiding is en zich als werkzoekende inschrijft, kan deze actie plaatsvinden. Hierdoor wordt de onderwijsinstelling in verlegenheid gebracht. Zij willen wel vormgeven aan de transitie van opleiding naar arbeid, maar kunnen niet bij de juiste middelen tijdens de 'route'.

DE OPLOSSING

De oplossing is relatief simpel. Bied jongeren met een arbeidsbeperking de mogelijkheid om al tijdens hun studie een indicatie banenafspraken aan te vragen. Ze kunnen dan ondersteund worden door de voorzieningen voor passend onderwijs binnen de mbo-instelling. Dit biedt meer kansen om deze jongeren vanuit hun stage te laten doorstromen naar een arbeidscontract. Werkgevers kennen betreffende student met zijn kwaliteiten, maar zijn ook zeker van de regelingen die door de indicatie banenafspraken geboden worden. Een ander voordeel is dat gemeente direct met de jongere aan de slag kan wanneer er nog geen sprake is van een naadloze aansluiting van opleiding naar arbeidsmarkt. Ook is er tijdens de studie een beoordeling van het arbeidsvermogen. Het ontbreekt de gemeente vaak aan middelen om dit goed te beoordelen. Zij worstelen daardoor met bijvoorbeeld een aanvraag voor individuele studietoelage bij een beperking.

Voor alle duidelijkheid zijn bovenstaande problemen en oplossingen in tabel 1 nog even op een rijtje gezet. Hierin is een verdeling gemaakt tussen obstakels die de aansluiting van mbo naar arbeidsmarkt *stroef* maken en oplossingen die deze transitie *soepel* maken.

Tabel 1

Soepele en stroeve aansluiting op de arbeidsmarkt.

<i>stroef</i>	<i>soepel</i>
Geen duidelijkheid over voorziening tijdens studie en stage.	Voorzieningen van de student zijn bij een stagebedrijf bekend
Eerst aanmelden als werkzoekende voor de aanvraag indicatie banenafspraken	Mogelijkheid om direct door te stromen naar werk
Geen bepaling arbeidsvermogen voor aanvraag studie toeslag	Bepaling arbeidsbeperking maakt aanvraag individuele studietoelage makkelijker
Geen soepele overgang van opleiding naar werk	Begeleiding door onderwijsinstelling tijdens aanvraag indicatie banenafspraken
Geen begeleiding en ondersteuning tijdens aanvraag indicatie banenafspraken	Mogelijkheid om in de laatste fase van de studie te bemiddelen naar werk.

Jai Lensink, mbo 4 onderwijsassistent

De eerste twee jaar van de Participatiewet was het voor het UWV niet duidelijk dat studenten met mbo-opleiding niveau 2 of hoger én niet afkomstig uit het praktijk- of speciaal onderwijs de indicatie banenafpraak niet konden aanvragen. In die twee jaar zijn dan ook een aantal studenten met een beperking geweest die de indicatie wél hebben gekregen. Een voorbeeld hiervan is Jai Lensink. Bij haar wordt duidelijk waarom het zo belangrijk is dat de indicatie banenafpraak tijdens de studie aangevraagd kan worden. Zij stroomde rechtstreeks vanuit de opleiding naar werk. De eventuele twijfels van de werkgever konden gelijk weggenomen worden omdat zij gebruik kon maken van de voorzieningen zoals de no risk polis, loonkostensubsidie e.d.

<https://youtu.be/6PiUfpT7k-4>

Thomas Hebben, mbo 4 bedrijfsadministratie

Een ander voorbeeld is Thomas Hebben die zijn laatste stage bij de gemeente Zutphen liep. Tijdens de stage had de betreffende afdeling van de gemeente de tijd om 'vrijblijvend' kennis te maken met Thomas. Het is vaak even wennen aan een werknemer met een beperking. Stage is een prima middel om zonder verwachtingen kennis te maken met een (toekomstig) collega. Wanneer de stagiaire vervolgens wordt aangenomen heeft de stage de functie van een proefplaatsing gehad. Thomas heeft zich tijdens zijn stage geprofileerd als een gewaardeerd collega en heeft daadwerkelijk na de stageperiode een arbeidscontract bij de gemeente Zutphen aangeboden gekregen. Alle formaliteiten, zoals loonwaardemeting, hebben tijdens zijn stage plaatsgevonden waardoor er een naadloze overgang is ontstaan tussen opleiding en werk.

<https://youtu.be/DaHzpWXeXH4>

Henrie Mastwijk (april 2019)